

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Odgovorni urednik:
J a k o b D i m n i k,
učitelj v Ljubljani.

Št. 7. Ljubljana, 1. mal. travna 1894. XXXIV. leto.

Vsebina: M. Janežič: Hospitacija. — Fr. Trošt: Popis priprav in poskusov pri obravnavi beril iz prirodoslovja. — A. Likozar: Opravila v šolski drevsnici meseca mal. travna. — Fr. Slane: Praktična uporaba dr. Houdek & Hervertove prirodoslovne zbirke pri berilih za ljudske šole. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Hospitacija.

Ker vem, da še marsikateri učitelj ni razmišljal o velikej važnosti hospitacij, in da marsikateremu še niso znane velike koristi, katere one učitelju donašajo, namenil sem se nekoliko o njih spregovoriti, želeč, da bi rodil moj članek med zavednim učiteljstvom najboljše sad.

Kakor je vsakemu znano, dobili smo na pripravnici neko pravo za prakso t. j. teorijo in še nekaki obris, nekaki kažipot do prave prakse. Ravno tako smo si pridobili iz raznih knjig in časopisov manj ali več teorije in tudi precej migljajev, kako se pri pouku spretno postopa, a prave prakse si tudi tu še nismo pridobili. Pravi, popolni praksi se moramo vedno vaditi, ne samo nekaj let, tudi ne-le mnogo let, ampak ves čas svojega delovanja — vse življenje.

Razložek pa je, kako se tej praksi vadimo in kako si jo pridobivamo, ali s poskusi in dvomljivimi eksperimenti, ali po izkušnjah svojih tovarišev. Vsakdo mi bode pritrdil, da je zadnja tu imenovana pot najboljša in najhitrejša do gori imenovanega smotra.

Te izkušnje pa lahko zvemo od svojega tovariša posrednje, t. j., da se ž njim razgovarjamo o raznem postopanju pri pouku, ali pa neposrednje, t. j., da ga opazujemo v šoli pri njegovem delu. Gotovo je druga pot boljša od prve do zaželjenega nam smotra in po tej poti hoditi, omogočijo nam le hospitacije.

Pri hospitacijah namreč vidimo: kako se po tej ali onej teoriji v šoli postopa, kako v tem ali onem slučaju z učenci postopamo, in katerih sredstev se moramo posluževati, da z gotovostjo dosežemo ta ali oni stavljeni si smoter. Tedaj vidimo, kako ima učitelj snov raznovrstna, kako jo razvija in nazorno poučuje, kako stavi vprašanja, deluje na mišljenje in izražanje mislij in kako vse uporablja. Res zanimivo in poučno je videti, kako učitelj krmi svoj čolniček ter se bolj ali manj srečno in spretno ogiblje raznih zaprek in ovir in kako jih tudi premaguje. Omeniti pa moram, da učitelj, kateri dá hospitacijo, naj se dobro pripravi za pouk, saj pripraviti se mora sploh vsakokrat, a učence tvarini priučiti in potem isto (tvarino) pri hospitaciji še enkrat kot učencem že neznano podajati, to pa — ne gre, ni zanimivo, pa tudi ne poučno. Tedaj, kar pri hospitacijah na novo jemljemo, bodi res novo, kar pa ponavljamo, pa ponavljajmo!

Koliko si učitelj, ki pazno sledi pouku, lahko priuči, vidi se najbolje iz tvarine, katera se vzame že pri eni taki hospitaciji. Omeniti hočem le podano tvarino prvih treh hospitacij preteklega šol. leta.

Nova enorazrednica pri Sv. Trojici (2 oddelka višje skupine; drugi oddelek le z 2 učencema):

Računstvo: (I. oddel.) Seštevanje in odštevanje do števila 70 iz II. računice; (II. oddel.) pismeno množenje z uporabnimi nalogami iz III. računice.

Jezikovni nauk: Čitanje, ponovitev vsebine in slovnična obravnava berilnega sestavka „Kaj dobivamo iz gozda.“

Lepopisje: Pokončna pisava.

Enorazrednica v Pečah (2 oddelka višje skupine):

Računstvo: (I. oddel.) Pismeno odštevanje z uporabnimi nalogami iz III. računice; (II. oddel.) ustmeno in pismeno razštevanje z uporabnimi nalogami iz IV. računice.

Prirodoslovje: (II. oddel.) Hlapanje (Poju in razlika mej parjenjem in hlapanjem).

Zemljepis: (I. oddel.) Politična občina kot priprava k čitanji zemljevidov.

Zgodovina: Marija Terezija (Pragmatična sankcija).

Dvorazrednica v Moravčah (II. oddelek II. razreda):

Računstvo: Množenje desetinskih števil z uporabnimi nalogami iz IV. računice.

Prirodopisje: Žolne.

Jezikovni nauk: „Primerjava sesalcev s pticami“ kot priprava za spisovno nalogo. Izdelek spisovne naloge.

Vprašam le: Ni li to veliko tvarine za 3 poldneve, in v kolikih letih si učitelj imel priliko pri raznih konferencijah in zborovanjih deležen biti obravnav tolike in tako različne tvarine?

Z hospitacijo naj bode vselej takoj po pouku kritika v zvezi.

Pri kritiki ti tovariši, kot tvoji znanci in najbližji sosedje, odkritosrčno, a ne žaljivo pokažejo vse hibe, katere si storil, kar se pri raznih zborovanjih vsakokrat ne zgodi. Kritika je sicer malo grenka, pa je — zdravilo, katero te spodbuja in ti daje moč, da zamoreš razne hibe iz svojega delovanja odpraviti.

Vsako trditev pri kritiki je pa treba utemeljiti. Tako pridejo v razgovor tudi razne izkušnje iz šolskega delovanja, katere nam nudijo priliko k posrednji pridobitvi prakse t. j., kakor sem že prej omenil, z razgovorom o raznem postopanju pri pouku.

Hospitacije imajo pa še drugo vrednost.

Vspehe in razne uzorne naprave stavi si namreč učitelj v izgled in želi tudi on to doseči.

Tako se mu vzbuja želja po nasledovanji, morda še celo želja po tekmovanji, kar ga napeljuje in vsodbuja k vstrajni delavnosti, pa tudi, ko vidi vspehe, daje veselje do dela.

Vzroke raznih nevspehov pri pouku in vzgoji išče; več ali manj najde jih tudi pri sebi. Tako se vadi spoznavati sebe, svojo dobro in slabo stran, spoznava pa tudi težkoto in odgovornost, kakor tudi lepoto učiteljskega stanu. Spozna, da ni navaden delavec, spozna, da njegov stan je vzvišen — on — ljubi svoj stan. Tej ljubezni pa ni nobeno delo pretežko, noben trud prevelik, ki vodi k dobremu vspehu k časti in povzdigi učiteljskega stanu. Kdor pa ljubi svoj stan, ljubi tudi svoje tovariše ter se ogiblje vsemu, kar bi imelo škodovati časti in ugledu tovariševi, on goji toliko potrebno slogo.

Tako sem naštel nekaj koristij, katere hospitacije donajajo posameznemu učitelju in učiteljstvu sploh. Bojim se pa, da morda še kateri neče sprevideti važnosti hospitacij, takemu kličem — poskusi!

Tudi je mogoče, da se ta ali oni čuti že dovolj praktičnega, ter se mu zaradi tega zde hospitacije nepotrebne.

Kdor je tak, ta naj se usmili nas drugih in naj pokaže svojo spretnost. Hvaležni mu bodemo mi, hvaležen ves stan, ker storil ne bode le nam mnogo uslug, ampak vsemu učiteljskemu stanu; čim več dobrih učiteljev, tem večja čast za učiteljski stan, za stan, katerega oni, kateri si je z velikim trudom pridobil popolno prakso, gotovo ljubi.

Dalje je mogoče, da se ta ali oni ne čuti še dovolj spretnega ter se boji kritike.

Ravno takemu bodo hospitacije največ koristile. Sprevidel bode, da ni tako nespreten, da njegovi vspehi niso tako mali, kakor si jih domišlja in to mu bode dajalo veselje in moč, da bode še vstrajneje deloval. Ako ima pa v svojem delovanju res kaj pomankljivega, bode gotovo skušal to popraviti, hospitacije mu bodo zopet v hasen.

Nihče naj se tudi ne izgovarja, da ne more vstrpeti stroškov, katere povzročijo hospitacije. Res imamo borne plače, a priprosto kosilce za 5 - 10 oseb, lahko že vsak enkrat v letu žrtvuje v svoj in svojih tovarišev napredek.

Ne izgovarjajmo se tedaj, ampak delajmo!

Prosti četrtki so tu, darujmo jih v svoj in ljubega stanu napredek!

Pokažimo, da se ne sramujemo in ne strašimo pokazati svojih vspehov niti učitelju-pedagogu, kot strogemu pa razumnemu kritiku, kateri se ne da mamiti z nekolikim navideznim znanjem. S tem svetu pokažemo, da storimo kar moremo, če pa vendar le ljudi ne zadovoljimo, krivi nismo mi, ampak druge okolščine - morda - človek - sam.

Tovariši, na delo - hospitujmo!

M. Janežič-Peče.

Popis priprav in poskusov pri obravnavi beril iz prirodoslovja.

(Dalje.)

Kovno ali kovaško železo se še mnogovrstnejše porabi kakor lito železo. Teško je našteti vse slučaje, kjer nam kovno železo koristi. Skorej vsi kovaški in ključavničarski izdelki so iz kovnega železa. Izdelujejo pluge, motike, lopate in mnogo družega kmetijskega orodja; kujejo žeblje, podkve itd. Največ ga porabijo za železniške šine, kotle, stroje, oklepnice (Panzenschiffe), ki imajo nekatere po več kot $\frac{1}{2}$ m debel železen oklep. Iz kovnega železa zvaljajo pločevino in vlečejo zvež ali žico, iz katere zopet žične žeblje delajo. - Za pločevino zvaljati imajo močno stojalo z nasprotno se premikajočimi valjarji, od katerih spodnji bolj narazen stojé, višji pa ali na družih stojalih so pa bližje skupaj postavljeni. Delavec vzame žareči kos železa, ga vtakne s kleščami med spodnja valjarja, ki ga ploščnato raztegneto, a na drugi strani prime ploščo drugi delavec ter jo položi med višja valjarja. Potem dobi zopet prvi ploščo in jo dene še med ožjo odprtino in tako gre naprej, da zadobi ploščevina zaželjeno debelost. Jednako se dela zvež, le da so valjarji na mnogih krajih okroglo vglobljeni. V te kraje se vtikuje razbeljeni kos železa ali se pa skozi luknjice v jeklenih ploščah vleče. [Pokaži podobe tacih strojev.]

6. Na podoben način, kakor kovno železo, napravlja se jeklo iz litega ali pa iz kovnega železa. Jeklo je trdo železo, ki je tudi kovno in varljivo. - Ako se jeklo razbeli in potem urno ohladi v mrzli vodi, se močno vtrdi. Kovač pravi, da jeklo kalí. Držim navadno pletilko (Stricknadel) v plamen vinskega cveta, da se razbeli in jo potem urno pogreznem v mrzlo vodo, postane tako krhka, da se takoj zlomi, ako jo vtaknem v ozko špranjo in upognem. Osnažim pletilke s steklenim